

Vrsta i opseg odgovornosti špeditera prema vlastitom komitentu nemaju utjecaja na ugovor, što ga špediter, kao samostalni ugovarač, zaključuje u vlastito ime s trećom ugovornom strankom, pa na to ne utječe ni činjenica, što je prava svrha takvog ugovora izvršenje posla, koji je špediteru povjerio njegov komitent. Špediteru, kao ugovornoj stranci, nastaje šteta u imovini, čim je nastala njegova obveza, da svojem komitentu naknadi nastalu štetu. Dokaz, da takva obveza špediteru nije nastala, treba da pruži stranka, koja se na to poziva. Naprotiv, špediter nije dužan pružiti dokaz, da je namirio štetu svom komitentu.

Z. R.

VISI PRIVREDNI SUD NR HRVATSKE

Prvostepena presuda, 2. XII. 1958.

Vijeće: Zvone Rihtman, prof. dr. Vladislav Brajković,
dr. Emilije Pallua

Krcatelj, koji je ugovorio prijevoz po linijskim uvjetima (Liner terms) u skladu s lučim uzancama br 12 i 13, dužan je u odštetnoj parnici, povedenoj zbog nepotpunog ukrcaja, pružiti dokaz, da je ugovoreni teret dopremio pod čekrk broda - Činjenica, što je Poduzeće luka i skladišta isključivi vršilac ukrcaja i slaganja u luci, ne smije dovesti do toga, da manipulacija, koju ono vrši u istom poslu za račun jednog komitenta, ugroži vršenje manipulacije za drugog komitenta - Okolnost, što se ukrcaj na brod ne može vršiti mimo suradnje s brodskim zapovjedništvom, ne oslobadja slagača od ugovorne obveze da izvrši dispoziciju krcatelja te da dopremi teret pod čekrk broda.

Stranke su zaključile ugovor za prijevoz izvjesne količine stakla tuženikovim brodom. Tužitelj je svom umješaču dao nalog za ukrcaj. Ukrcaj je samo jedan dio tereta. Tužitelj traži od tuženika naknadu štete, koju je pretrpio zbog toga, što brod nije ukrcao sav ugovoreni teret i prevezao ga u luku odredišta. Tuženik odbija tužbeni zahtjev tvrdeći, da tužitelj nije ispunio svoje ugovorne dužnosti, pa je stoga odgovoran za nastalu štetu.

Sud je tužitelja s tužbenim zahtjevom odbio.

Iz obrazloženja:

Na osnovu zaključnice za prijevoz broj 67/56 od 31. I. 1956. stranke su ugovorile prijevoz uz uvjete linijskog broda (Liner terms) za ukrcaj i iskrcaj tereta, pa ne osporavaju, da je na osnovu takve klauzule, a u skladu i s lučkim uzancama broj 12 i 13, krcatelj dužan da dopremi teret pod čekrk linijskog broda, koji ga tu preuzima i krca onom brzinom, kojom mu je moguće ("as fast as the ship can receive"). Zbog toga je na tužitelju dužnost da dokaže, da je ispunio svoju obvezu, t. j. da je dopremio teret pod čekrk broda. Taj dokaz tužitelj i njegov umješač nisu pružili. Ocjenjujući navode umješača, na kojega je zajedno s vršenjem ukrcajnih operacija tužitelj prenio i sva ovlaštenja i dužnosti, da prema brodaru utvrđuje one činjenice, na koje ga ovlašćuje ugovor o prijevozu prema kojima je on - kao produžena ruka tužiteljeva - bio navodno od tuženika spriječen da izvrši dispoziciju, koju je od tužitelja primio i da dopremi teret pod čekrk broda, sud je našao, da su oni neosnovani i da ne odgovaraju pravnim odnosima, u kojima se stranke nalaze na temelju ugovornih obveza. Notorno je, da je umješač isključivi vršilac ukrcaja i slaganja u riječkoj luci za teret, koji mu je predan, i to na način, da ga - kada su u pitanju linijski uvjeti prijevoza - manipulira od skladišta

do ispod čekrka za račun krcatelja, a od čekrka do u brodsko skladište za račun broda, kao i da on tu manipulaciju vrši neprekinuto u kontinuiranoj operaciji. Ta činjenica ne smije dovesti do toga, da manipulacija, koju on vrši za jednog komitenta, ugrozi vršenje manipulacije za drugog komitenta. On je naprotiv baš zbog toga, što se izvršenjem njegove vlastite ugovorne obveze prema dvjema komitentima, koji se nalaze u međusobnom ugovornom odnosu, ujedno ispunjava i ugovor između tih kontrahenata, - a taj mu je poznat i u skladu je ne samo s njegovim vlastitim ugovornim obvezama, nego i s funkcijom, koju vrši zbog koje je osnovan - dužan, da u svakom slučaju, kada se u okviru povjerenog mu posla sukobe interesi njegovih kontrahenata, zaštititi interese ugrožene stranke na odgovarajući i propisani način. Odatle slijedi, da unjšešač ne može vršenje cjelokupne operacije ukrcaja činiti ovisnim samo o dispoziciji jedne stranke, pa se zbog toga njegova tvrdnja, da se po prirodi stvari ukrcaj vrši isključivo po dispozicijama broda i onim redom, kojim brod pozivlje teret, ne može usvojiti kao oprevedanje činjenice, da je ostao neukrcan teret, za koji mu je tužitelj izdao dispoziciju, da ga dopremi pod čekrk. Samo je po sebi razumljivo, da se ukrcaj na brod ne može vršiti mimo suradnje s brodskim zapovjedništvom i van njegova nadzora, čak niti onda, kada je prethodno brod dao slagaču plan ukrcaja tereta, jer ovaj normalno prikazuje samo smještaj pojedinih tereta, a ne i tempo i dinamiku ukrcaja težih lakših i težih tereta u pojedinim skladištima broda, ali ta okolnost ne oslobadja slagača od ugovorne obveze da izvrši dispoziciju krcatelja, te da dopremi teret pod čekrk broda. Ako smatra, da brod otklanja primitak tereta i da bi zbog toga dopremanje pod brod značilo izvrnuti teret suvišnim i nepotrebnim troškovima, tada je njegova dužnost, da od-

nosne okolnosti na kontradiktoran način s brodom utvrdi ili na drugi način osigura dokaz, da je bro odbio primitak i ukrcaj tereta. Takav dokaz u ovom sporu nije pružen.

Z. R.

VISI PRIVREDNI SUD NR HRVATSKE

Drugostepena presuda 17. XII. 1957.

Vijeće: Zvone Rihtman, prof. dr. Marijan Horvat, dr. Dmitar Machiedo.

Prilikom utvrdjivanja, da li je teret na brodu uredno složen, sud je dužan da vodi računa kako o prirodi tereta i o načinu slaganja s obzirom na sigurnost plovidbe, tako i o pomorsko-slagačkim običajima.

Tužitelj je na manipulaciju iskrcaja tereta (burad s mazivim uljem) s palube svoga broda na obalu odnosno u vagon, primijenio tarifsku odredbu, kojom se tarifa za spomenutu manipulaciju povisuje zbog toga, što teret nije na brodu bio uredno složen, pa brod nije bio u stanju, da pod čekrkom teret predaje odvojeno prema teretnicama. Tuženik je tu tvrdnju pobijao i osporavao tužitelju pravo na primjenu povišene tarife.

Okružni privredni sud kao prvostepeni sud usvojio je tužbeni zahtjev. Rješavajući o reviziji tuženika, Viši privredni sud NRH je presudu prvostepenog suda ukinuo i vratio predmet na ponovno raspravljanje.